

Дюг Олександр
викладач коледжу
ВСП «Новоушицький фаховий коледж
Подільського державного аграрно-технічного університету»
сmt. Нова Ушиця

РОЛЬ НАВЧАЛЬНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ В КОЛЕДЖІ

Навчання – процес взаємодії викладача та студента, в результаті якого студент засвоює знання, набуває вмінь і навичок. У процесі навчання відбувається взаємодія між викладачем і студентом, а не просто вплив викладача на студента. Викладач може навчати студентів безпосередньо або опосередковано – через систему завдань. Результативність процесу навчання залежить від стилю спілкування викладача з студентом та впливу навколишнього середовища.

Педагогічний професіоналізм – вміння викладача мислити та діяти професійно. Охоплює набір професійних властивостей та якостей особистості педагога, що відповідають вимогам професії педагога; володіння необхідними засобами, що забезпечують не тільки педагогічний вплив на вихованця, але і взаємодію, співробітництво та співтворчість з ним. Для активного співробітництва з вихованцями викладачу необхідна мобілізація інтелекту, волі, моральних зусиль, організаторського хисту та вміле оперування засобами формування моральних, інтелектуальних та духовних засад у студентів. Він повинен володіти широким арсеналом інтелектуальних, моральних та духовних засобів, що забезпечують педагогічний вплив на студента. До інтелектуальних засобів належать кмітливність, професійне спрямування сприйняття, пам'яті, мислення, уяви, прояв та розвиток творчих здібностей студента. До моральних – любов до студентів, віра в їх можливості та здібності, педагогічна справедливість, вимогливість, повага до вихованця – все, що складає основу професійної етики викладача. Духовні засоби – основа його загальної та педагогічної культури.

Говорячи про роль педагогічного, навчального співробітництва, потрібно враховувати його основні аспекти: 1) взаємодія "викладач-студент", 2) взаємодія "студент-студент"(у парах чи трійках), 3) загальногрупова взаємодія студентів у навчальному колективі, 4) взаємодія "викладач-викладацький колектив" у системі між предметних зв'язків.

Під час взаємодії викладача з студентами діяльність першого представляє собою багатогранність педагогічного впливу на студентів. На занятті викладач намагається зацікавити студентів, подає новий матеріал, пояснює ті чи інші явища, демонструє зразки, ставить запитання, вимагає відповіді на них, організовує і керує навчальною діяльністю студентів.

Такі стосунки викладача та студентів розпочинаються з перших днів

навчання. Оволодіння діями з позиції студента відбувається швидко на першому курсі завдяки співпаданню початку навчання у коледжі із провідною мотивацією цього віку - зацікавленістю до навчальної діяльності. Він набуває того досвіду, який дає йому викладач. Тут переважає фронтальна форма навчання, за якої основними стосунками є «викладач-студент».

Деякі із студентів навчаються тихо себе вести, не звертаючи увагу на дії своїх однокурсників, якщо викладач до них не звертається. Студент може мовчки дивитись на викладача, не розуміючи при цьому його запитань чи завдань. Він не скаже, що не зрозумів запитання, не попросить повторити, тому що знає якщо не можеш відповісти, ти не володієш матеріалом і отримаєш погану оцінку. Такі психологічно негативні наслідки поведінки студента на першому курсі вимагають від викладача специфічної педагогічної майстерності та практичних умінь організовувати і підтримувати своє спілкування з аудиторією.

Великого значення під час взаємодії викладач-студент набуває врахування психологічних закономірностей формування провідної мотивації у студентів. А з іншого боку, викладач може використовувати власне навчальну мотивацію - бажання студентів дати правильну відповідь, висловити свою думку, показати свої здібності. У цьому випадку викладач опирається на позитивні емоції студента, викликані гарною оцінкою.

Питання організації співробітництва студентів із студентами та її роль залишаються менш розробленими. З досвіду роботи коледжу, спілкування між студентами, спільна співпраця на занятті, яка передбачала би звертання студентів один до одного, обмін думками, дійсне співробітництво, зустрічаються досить рідко. Студенти працюють поряд, проте не «разом»

Але сьогодні навчальне співробітництво на заняттях проявляється головним чином при навчанні діалогічному мовленню. І навіть у таких ситуаціях можна спостерігати, як студент, звертаючись до партнера по діалогу, дивиться на викладача і всі вислови адресовані йому. Такі явища мають психологічні пояснення. Для студентів спілкування із ровесниками займає перше місце у їхній діяльності, яка визначає основне спрямування особистості. Основа інтересів студентів закладена у сферу спілкування з ровесниками.

Викладачу, організовуючи навчальне співробітництво студентів один з одним на заняттях, необхідно враховувати загальні психологічні характеристики спільної навчальної діяльності. Єдність та взаємозв'язок змісту діяльності, структури позицій і сукупності взаємодій визначають конкретну специфічну форму і тип організації навчального співробітництва. Найбільш простий тип організації спільної навчальної роботи може бути створений за умов, коли спільний для групи студентів предмет або процес навчальної діяльності розділений на частини, а кожен студент виконує індивідуально свою частинку загальногрупового процесу з усіма разом чи окремо.

Завдання сформульовано так, що загальний правильний результат отримується лише тоді, якщо кожний із студентів вірно виконує свої функції.

Найбільш складними ситуаціями у цій формі організації є ті, за умовами яких необхідно виділити одного з учасників, який повинен передати іншим зразок чи змодельовати його за правилом, а інші - виконувати дії за зразком. Викладач підводить підсумки, оцінює загальний результат, а студенти самостійно оцінюють внесок кожного зокрема.

Майже всі дослідники наголошують на позитивному впливі ролі групового співробітництва на результат діяльності, на особистість студента, на формування навчальної групи як колективу. Це все досягається завдяки діям складних психологічних механізмів, які регулюють міжособистісну взаємодію. Одне із важливих місць серед них займає рефлексія, через яку встановлюється ставлення учасника до власних дій і забезпечується перетворення цієї дії у відповідності до змісту і форми спільної діяльності. У ситуації спільної роботи з іншими учнями виникають і розвиваються рефлексивні моменти діяльності, зокрема дій контролю (самоконтролю), оцінки (самооцінки). Тим самим, навчальне співробітництво сприяє повноцінному формуванню індивідуальних навчальних дій в єдності їхніх компонентів. Виховний ефект співробітництва обумовлюється формуванням у ситуації спільної роботи з однокурсниками "умовно-динамічної позиції". Вона проявляється в умінні людини оцінювати себе не з точки зору іншої, а з різних точок зору у залежності від місця і функції у спільній діяльності.

Характер навчального співробітництва та його організація, зокрема зовнішня регламентація діяльності учасників, набувають особливо великого значення. Призначання ведучого, який повинен регулювати хід обговорення в тріаді, може стати фактором самоорганізації спільної діяльності учасників навчального процесу. Але якими не були би навчальні ситуації, студенти засвоюють у першу чергу найбільш елементарні форми спілкування: звертання, контроль дій партнерів, оцінка загальних і окремих результатів, регулювання і узгодження дій усіх членів групи.

Список використаних джерел

1. Соціальна педагогіка. Навчальний посібник. Київ, 2000.
2. Вітвицька С.С. Основи педагогіки віщої школи. К. : Центр навчальної літератури, 2003.
3. Ягупов В.В. Педагогіка, навчальний посібник. К. : Либідь, 2002.
4. Фіцула М.М. Педагогіка, К., 2000.

